

Predlagatelj:
MARJAN POLJŠAK
ŽUPAN OBČINE AJDOVŠČINA

Datum: 23.08.2010

OBČINSKI SVET OBČINE AJDOVŠČINA

ZADEVA: **ODLOK O RAZGLASITVI OBJEKTA KULTURNE DEDIŠČINE AJDOVŠČINA – PILONOVA GALERIJA ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA – I. obravnava**

GRADIVO PRIPRAVIL: Oddelek za družbene dejavnosti, Katarina Ambrožič

PRISTOJNO DELOVNO TELO OBČINSKEGA SVETA: Odbor za družbene zadeve

Predlagam, da Občinski svet Občine Ajdovščina **na 41. redni seji dne obravnava in sprejme:**

PREDLOG ODLOKA

1. obravnava

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/2008 in 123/2008) - v nadaljevanju ZVKD-1, 33. člena Statuta Občine Ajdovščina (Uradno glasilo, št. 7/99, Uradni list RS, št. 2/02, 41/05 in 92/05) ter Stokovnih osnov za razglasitev Pilonove domačije v Ajdovščini, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Nova Gorica, izdelanih v mesecu juliju 2010, je Občinski svet Občine Ajdovščina na svoji 41. redni seji, dne sprejel

ODLOK O RAZGLASITVI OBJEKTA KULTURNE DEDIŠČINE AJDOVŠČINA - PILONOVA GALERIJA ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enoto dediščine:

Ime enote: Ajdovščina-Pilonova galerija EŠD: 24865

Varstvene skupine: zgodovina, umetnostna zgodovina.

2. člen

Lastnosti, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik lokalnega pomena:

Veno Pilon je slovenski slikar, grafik, fotograf in scenograf. Je eden najpomembnejših predstavnikov slovenskega ekspresionizma in nove stvarnosti. Hiši na Prešernovi ulici 1 in 3 sta bili v letih 1972 do 1978 preurejeni v galerijo. V hiši na Prešernovi 1 je delovala pekarna slikarjevega očeta in tu je umetnik ustvaril svoja najboljša dela. Galerija je bila ustanovljena z namenom, da se bo ukvarjala z raziskovanjem Pilonovega življenja in dela in da bo hranila slikarjevo stalno zbirko, ki jo je mestu Ajdovščina podaril slikarjev sin. Tudi sama prenova obeh objektov Svetozarja Križaja je arhitekturni dosežek. Arhitekt je za svoje delo dobil Plečnikovo nagrado leta 1976. Galerija s Pilonovo stalno zbirko, ki deluje v enem delu v slikarjevi domačiji, ima izjemno zgodovinsko pričevalno vrednost. Objekt predstavlja tenkočutno prenavo dveh meščanskih hiš v galerijo z arhitektovim izvirnim izrazom.

3. člen

Lokacija spomenika:

katastrska občina	parcelna številka	cela/del	lastnik
Ajdovščina	969/1 k.o. Ajdovščina	cela	Občina Ajdovščina Cesta 5.maja 6/a

Ajdovščina	970 k.o. Ajdovščina	cela	Občina Ajdovščina Cesta 5.maja 6/a
------------	---------------------	------	---------------------------------------

Varovano območje kulturnega spomenika obsega parcelni številki 969/1 in 970, obe k.o. Ajdovščina.

Meje spomenika so določene na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000 in na digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1 : 207. Izvirnika načrtov se hranita na Občini Ajdovščina in Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območni enoti Nova Gorica (v nadaljevanju Zavod).

4. člen

Sestavni del tega spomenika je inventarna knjiga premožnin, ki je v obliki digitalnega izpisa vseh zbirk Pilonove galerije Ajdovščina.

5. člen

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- varovanje kulturnih, zgodovinskih in arhitekturnih vrednot v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti;
- podrejanje vsake rabe in vseh posegov v objekt ohranjanju in vzdrževanju varovanih spomeniških lastnosti;
- prepoved posegov, ki zajemajo spreminjanje tlorisov, višinskih gabaritov ali gradbenih materialov, razen v primerih, ki jih s kulturnovarstvenim soglasjem odobri Zavod;
- varovanje oblikovanost zunanjsčine: kritino, vse detajle na fasadi, velikost in razporeditev okenskih odprtih;
- ob morebitni sanaciji upoštevanje izvirnega pristopa arhitekta Svetozarja Križaja;
- prepoved posegov na fasade s postavljanjem objektov trajnega in začasnega značaja, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen v primerih, ki jih s kulturnovarstvenim soglasjem odobri Zavod;
- v objektu ohranjanje obstoječe dejavnosti galerije z zbirkami.

Za kakršenkoli poseg v spomenik vključno z vzdrževalnimi in/ali revitalizacijskimi deli, je potrebno predhodno pridobiti kulturno-varstveno soglasje Zavoda.

6. člen

Upravljanje izvaja upravljavec ob strokovni pomoči Zavoda, ki je izdal strokovne podlage za razglasitev spomenika.

7. člen

Pristojni organ mora po uveljavitvi tega odloka na podlagi tretjega odstavka 13. člena ZVKD-1 predlagati zaznambo nepremičnega spomenika v zemljiški knjigi.

8. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja inšpektor, pristojen za dediščino.

9. člen

Odlok se objavi v Uradnem listu RS in začne veljati petnajsti dan po objavi.

Številka: 622-2/2009

Datum:

ŽUPAN
Marjan POLJŠAK, s.r.

OBRAZLOŽITEV:

1. Pravni temelj in ocena stanja na področju, ki ga odlok ureja:

Registrirana nepremična dediščina, ki predstavlja izrazit dosežek ustvarjalnosti in dragoceno prispeva h kulturni raznolikosti ali je pomemben del prostora in dediščine RS ali predstavlja vir za razumevanje zgodovinskih procesov, pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo in prostorom, se lahko zaradi svojega posebnega pomena za občino razglasi za spomenik lokalnega pomena. Postopek razglasitve vodi pristojni organ občine (župan), predlog za razglasitev (strokovne podlage) pa pripravi Zavod za varstvo kulturne dediščine. Spomenik lokalnega pomena se po izvedenem postopku razglasi z odlokom Občinskega sveta.

2. Razlogi za sprejem ter cilji in poglobitve rešitve odloka:

Veno Pilon je eden najpomembnejših predstavnikov slovenskega ekspresionizma in nove stvarnosti. Ko se je po študiju leta 1922 vrnil v rodno Ajdovščino, je tu ustvaril svoja najboljša dela. »Pilonova ajdovska dela so dober primer vtkanosti psihizma v teksturo slikarjevega rokopisa ter izkoriščanja nenasilnih formalnih mimetičnih distorcij v korist ekspresivnosti podobe« (Jure Mikuž). Leta 1928 se je za stalno naselil v Parizu, ob tem pa tudi prenehal s slikarskim ustvarjanjem. V Ajdovščino se je umetnik vrnil leta 1967 in tri leta za tem tu tudi umrl.

Ajdovsko kulturno, gospodarsko in politično okolje je bilo dovolj osveščeno, da se je zavedalo pomembnosti dela svojega rojaka in zato ni odlašalo z odločitvijo o ustanovitvi galerije, ki bo profesionalno skrbelo, preučevalo in populariziralo umetnikovo delo. V letih 1972 do 1978 je potekala prenova dveh sosednjih hiš, ena od njiju je bila slikarjeva domačija, v galerijo. Projekt prenove je bil zaupan domačinu arhitektu Svetozarju Križaju. Arhitekt je z izjemnim občutkom pristopil k prenovi. Ohranil je originalno lupino in vanjo vsadil novo vsebino in dejavnost galerije. Za svojstven pristop k prenovi dveh meščanskih hiš v galerijo in spoštovanje originalnih arhitekturnih elementov je bil avtor leta 1976 nagrajen s Plečnikovo nagrado.

Galerija Vena Pilon ima izjemno zgodovinsko pričevalno vrednost. Veno Pilon je bil s svojim umetniškim opusom tudi graditelj slovenske identitete. Galerija skrbi, da se njegova dela primerno hranijo, da se njegovo ustvarjanje popularizira in znanstveno ovrednoti. Pomemben pa je tudi vidik arhitektovega pristopa k adaptaciji dveh historičnih stavb v galerijske prostore. Še danes aktualen avtorjev princip prenove in izjemen občutek za ohranjanje kvalitetne stavbne dediščine in vnašanje novih dejavnosti v ohranjeno avtentično lupino.

Strokovno podlage za razglasitev Pilonove galerije za kulturni spomenik lokalnega pomena je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica. Namen odloka je tako vzpostaviti ustrezno raven varstva obravnavanih objektov na obstoječi lokaciji v današnjem arhitekturnem in gradbenem stanju. Na podlagi sprejetega odloka bo župan predlagal zaznambo spomenika kot kulturni spomenik lokalnega pomena v zemljiško knjigo.

3. Ocena finančnih in drugih posledic sprejema odloka:

Odlok neposrednih finančnih posledic na proračun nima.

ŽUPAN
Marjan POLJŠAK s.r.